

tistega, ki je izpodrinil njih priporočenca! V takem slučaju stavi šolskemu napredku krajni šolski svèt vsemogoče zapreke. In ako se postavi učitelj po robu, ako krepko zagovarja svoje zahteve in stališče, poskrbi se kaj hitro, da hoté ali nehoté pospravi svoje stvari in gre delat pokoro drugam!

Na jedni strani deželni uradniki, na drugi pokorno udani c. kr. šolskim oblastnijam. Zakaj ni oboje jednako? (Konec prih.)

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

B.

Državni glavar.

(Dalje.)

Državni glavar je Nj. Veličanstvo cesar avstrijski, kralj češki itd. in kralj ogerski. Vladar deli z ljudskimi zastopi zakonodajalno (legislativno) oblast, a ima sam izvrševalno (eksekutivno) oblast. Vsak zakon postane veljaven šele s cesarjevo potrditvijo ali sankcijo. Cesar podeljuje plemstvo in odlike, oddaja vse državne službe, sklepa kot vrhovni vojni gospodar o vojski in miru in zaveze in pogodbe z inozemskimi državami. V cesarjevem imenu se objavljajo sodniške razsodbe, in vladar ima pravico obsojence deloma ali popolnoma pomilostiti. Denar ima cesarjevo sliko.

Člani cesarske rodovine so pod cesarsko rodovinsko oblastjo in imajo naslov nadvojvodje, nadvojvodinje in cesarska in kraljeva visokost. Nadvojvodje so tudi člani avstrijske gosposke zbornice in ogerske magnatske zbornice.

Pri nastopu svojega vladarstva prisega na ustavo, in sicer v avstrijskih deželah vpričo obeh zbornic državnega zbora, da bode trdno vladal po temeljnih zakonih avstrijskih dežel in v soglasji s skupnimi državnimi zakoni, na Ogerskem pa prisega pri venčanju s krono svetega Štefana. Cesar in kralj mora biti rimsko-katoliške vere in postane z dovršenim 18. letom doleten. Cesar ima predikat „cesarsko in kraljevo apostolsko veličanstvo“.

Dvorjanstvu prištevamo tajne svètnike, ključarje ali komornike in miznike. V širšem pomenu pa pripadajo dvorjanstvu še štirje dvorni štabi in sicer najvišjega dvornika, dvornega nadkomornika, dvornega nadmaršala in vrhovnega nadkonjarja cesarske straže (garde) in vitezi reda Marije Terezije, sv. Štefana, Leopoldovega reda, reda železne krone in Franc Jožefovega reda. —

Cesar ima veliki, srednji in mali naslov. — Polni ali veliki naslov se glasi: Franc Jožef I., po božji milosti cesar avstrijski, kralj ogerski in češki, kralj lombardski in beneški, dalmatinski, hrvatski, slavonski, gališki, vladimirski in ilirski, kralj jeruzalemski i. t. d.; nadvojvoda avstrijski; veliki vojvoda toskanski in krakovski; vojvoda lotarinški, saleburški, štajerski, koroški, kranjski in bukovinski; veliki knez erdeljski; mejni grof moravski; vojvoda gorenje in dolenje Šlezije, modenski, parmski, piačenski in guastalski, osvečimski in zatorski, tešinski, furlanski, dubrovniški in zaderski; pokneženi grof habsburški, tirolski, kyburški, goriški in gradiščanski; knez tridentinski in brikenski; mejni grof gorenjih in dolnjih Lužic in isterski; grof hohembški, feldkirški, bregenski, sonenberški i. t. d.; gospod Trsta, Kotora in Slovenske krajine; veliki vojvoda srbski i. t. d., i. t. d. —

Razven tega naslova se rabita po okolščinah še srednji in mali okrajšani naslov.

Mali naslov je: Cesar avstrijski, kralj češki i. t. d. in apostolski kralj ogerski. —

Od 2. grudna 1848. vlada našo državo cesar Franc Jožef I. V malo letih bode minilo 50 let, odkar je v zelo težavnih razmerah prevzel avstrijsko vladarstvo naš presvetli cesar. Zunanji in notranji sovražniki so tedaj napadali državo, ki ni bila v nič manjši nevarnosti nego za velike cesarice Marije Terezije. Srečna usoda je nanesla, da je dobila država v teh burnih časih tako modrega in viteškega vladarja, katerega ljubijo in čislajo njegovi narodi in zelo spoštuje tudi vse inozemstvo. Posrečilo se je mlademu vladarju zadušiti upor in premagati zunanje sovražnike. Četudi nerad se je moral cesar tudi še pozneje bojevati zoper zunanje neprijatelje, a porabil je modro blažena leta srečnega miru v povzdigo gmotnega blagostanja in duševne naobraženosti avstrijskih narodov.

Za svojega vladanja se nam kaže naš presvetli cesar kot mirovni vladar v pravem pomenu besede, vedno skrbeč, kako bi osrečil svoje narode in neumorno delaven, da

„Slava naj deželi klijе,
Blagor bod' pri nas domá,
Vsa, kar solnce je obsije,
Cveti mirno Avstrija!“

(Dalje prih.)

